

brug og anden råstofproduktion, men »i det store og hele« også for industri og handel, uden at understrege disse statiske loves yderst begrænsede virkelighedspræg m. h. t. forudsætningerne i et samfund under udvikling.

Kapitlet om prisdannelse og prispolitik (i I. del) hører til bogens bedste. Foruden indgående deskriptive afsnit om markedsformer m. m. indeholder det en klar fremstilling af elementære statiske prisdannelsesproblemer under frikonkurrence, monopol og forsk. former for ufuldkommen konkurrence. I sammenhæng hermed gøres rede for mærkevarer og anden varedifferentiering m. m. Blot savner man en klar fremhævelse af det uundgæelige vilkårlighedsmoment i enhver fordeling af faste omkostninger på produkter i fælles udbud. Side 164 i I. bind er forfatterne lige ved at udnævne reklamen til en selvstændig produktionsfaktor (den »producerer afsætning«). Det må dog vist kaldes begrebsmæssig inflation.

I II. del ligger tyngdepunktet i et stort kapitel om regnskabsvæsen, som bl. a. udmærker sig ved en ret levende fremstilling, gode diagrammer og interessante oplysninger om den faktiske anvendelse af en lang række kalkulations- og regnskabssystemer m. v.

Bogen slutter med en udførlig litteraturfortegnelse, men i forb. m. selve teksten, som ofte henviser til »foretagne undersøgelser« o. lign., savner man totalt kildeangivelser. De burde være indføjede i fodnoter de pågældende steder.

Kai Lemberg.

James S. Dusenberry: Income, Saving and the Theory of Consumer Behavior, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1949. 128 sider. Pris: 2.50 \$.

Studies in Income and Wealth, Vol. XI. National Bureau of Economic Research, New York 1949. 450 sider. Pris: 6.00 \$.

Siden Keynes' *General Theory* har forbrugsfunktionen stået i brændpunktet for den teoretiske debat. Det turde være et godt eksempel på den — ikke altid frugtbare — bevægelse fra mikro-teori til makro-teori, som *General Theory* udløste: Mens efterspørgselsundersøgelser før 1936 næsten altid

drejede sig om efterspørgslen efter individuelle varer blev interessen nu koncentreret om det totale forbrugs bestemmelsesgrunde. De hertil knyttede statistiske undersøgelser har bygget på husholdningsregnskaber og de totale nationalindkomsttal. Dusenberry's bog tager således et centralt, omdiskuteret og — viser det sig — stadig frugtbart emne op. Bogen er ikke uangribelig — indvendinger melder sig stadig under læsningen — men er i hvert fald særdeles inspirerende og giver helt centrale (og originale) bidrag.

Dusenberry (D.) udvikler to supplerende hypoteser om forbrugsfunktionen, en hypotese for langtidsbevægelsen og en for det korte løb. Begge hypoteser konfronteres med de givne data — og afkræftes ikke. Den centrale hypotese for langtidsbevægelsen i forbruget eller — hvad der kommer til det samme — opsparingen gives i kap. III: »A Reformulation of the Theory of Saving«. Baggrunden for denne »reformulation« er dette forhold, at på trods af en stærk stigning i realindkomsten — for USA findes tal c. 70 år tilbage — finder man ikke den stigning i opsparingskvoten, som man vilde vente ud fra teorien om en forbrugsfunktion à la Keynes. For at forklare dette, går D. tilbage til den almindelige efterspørgselsteori og hæfter sig her ved det forhold, at den er udviklet ud fra en forudsætning om, at der ligger individuelle behov bag efterspørgslen til forbrug. Man har dermed overset, at der fuldt så meget er tale om et socialt behov. Ethvert individ (forbrugsenhed) ser sig omgivet af en række fristelser til forbrug. Da indkomsten er begrænset, er det nødvendigt at modstå de fleste af disse fristelser. Om det lykkes, ikke alene at holde forbruget så langt nede, at indkomsten slår til, men tilmed at gennemføre en positiv opsparing, bestemmes først og fremmest af miljøet. Primitivt udtrykt, så må man — og vil hellere end gerne — hyle med de ulve, man er iblandt, og man bliver rasende misundelig hvis man ikke kan gøre det. Følgen er, at man på den ene side ikke nødvendigvis ændrer sit forbrug, når indkomsten ændres, og på den anden side kan man få en ændring i opsparingen (forbruget), uden nogen ændring i indkomsten — »... the habit

brug og anden råstofproduktion, men »i det store og hele« også for industri og handel, uden at understrege disse statiske loves yderst begrænsede virkelighedspræg m. h. t. forudsætningerne i et samfund under udvikling.

Kapitlet om prisdannelse og prispolitik (i I. del) hører til bogens bedste. Foruden indgående deskriptive afsnit om markedsformer m. m. indeholder det en klar fremstilling af elementære statiske prisdannelsesproblemer under frikonkurrence, monopol og forsk. former for ufuldkommen konkurrence. I sammenhæng hermed gøres rede for mærkevarer og anden varedifferentiering m. m. Blot savner man en klar fremhævelse af det uundgåelige vilkårlighedsmoment i enhver fordeling af faste omkostninger på produkter i fælles udbud. Side 164 i I. bind er forfatterne lige ved at udnævne reklamen til en selvstændig produktionsfaktor (den »producerer afsætning«). Det må dog vist kaldes begrebsmæssig inflation.

I II. del ligger tyngdepunktet i et stort kapitel om regnskabsvæsen, som bl. a. udmærker sig ved en ret levende fremstilling, gode diagrammer og interessante oplysninger om den faktiske anvendelse af en lang række kalkulations- og regnskabssystemer m. v.

Bogen slutter med en udførlig litteraturfortegnelse, men i forb. m. selve teksten, som ofte henviser til »foretagne undersøgelser« o. lign., savner man totalt kildeangivelser. De burde være indføjede i fodnoter de pågældende steder.

Kai Lemberg.

James S. Dusenberry: Income, Saving and the Theory of Consumer Behavior, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1949. 128 sider. Pris: 2.50 \$.

Studies in Income and Wealth, Vol. XI. National Bureau of Economic Research, New York 1949. 450 sider. Pris: 6.00 \$.

Siden Keynes' *General Theory* har forbrugsfunktionen stået i brændpunktet for den teoretiske debat. Det turde være et godt eksempel på den — ikke altid frugtbare — bevægelse fra mikro-teori til makro-teori, som *General Theory* udløste: Mens efterspørgselsundersøgelser før 1936 næsten altid

drejede sig om efterspørgslen efter individuelle varer blev interessen nu koncentreret om det totale forbrugsbestemmelsesgrunde. De hertil knyttede statistiske undersøgelser har bygget på husholdningsregnskaber og de totale nationalindkomsttal. Dusenberry's bog tager således et centralt, omdiskuteret og — viser det sig — stadig frugtbart emne op. Bogen er ikke uangribelig — indvendinger melder sig stadig under læsningen — men er i hvert fald særdeles inspirerende og giver helt centrale (og originale) bidrag.

Dusenberry (D.) udvikler to supplerende hypoteser om forbrugsfunktionen, en hypotese for langtidsbevægelsen og en for det korte løb. Begge hypoteser konfronteres med de givne data — og afkræftes ikke. Den centrale hypotese for langtidsbevægelsen i forbruget eller — hvad der kommer til det samme — opsparingen gives i kap. III: »A Reformulation of the Theory of Saving«. Baggrunden for denne »reformulation« er dette forhold, at på trods af en stærk stigning i realindkomsten — for USA findes tal c. 70 år tilbage — finder man ikke den stigning i opsparingskvoten, som man vilde vente ud fra teorien om en forbrugsfunktion à la Keynes. For at forklare dette, går D. tilbage til den almindelige efterspørgselsteori og hæfter sig her ved det forhold, at den er udviklet ud fra en forudsætning om, at der ligger individuelle behov bag efterspørgslen til forbrug. Man har dermed overset, at der fuldt så meget er tale om et socialt behov. Ethvert individ (forbrugsenhed) ser sig omgivet af en række fristelser til forbrug. Da indkomsten er begrænset, er det nødvendigt at modstå de fleste af disse fristelser. Om det lykkes, ikke alene at holde forbruget så langt nede, at indkomsten slår til, men tilmed at gennemføre en positiv opsparing, bestemmes først og fremmest af miljøet. Primitivt udtrykt, så må man — og vil hellere end gerne — hyle med de ulve, man er iblandt, og man bliver rasende misundelig hvis man ikke kan gøre det. Følgen er, at man på den ene side ikke nødvendigvis ændrer sit forbrug, når indkomsten ændres, og på den anden side kan man få en ændring i opsparingen (forbruget), uden nogen ændring i indkomsten — »... the habit

pattern can be broken without a change in income or prices. For any particular family the frequency of contact with superior goods will increase primarily as the consumption expenditures of others increase. When that occurs, impulses to increase expenditure will increase in frequency, and strength and resistance to them will be inadequate. The result will be an increase in expenditure at the expense of saving« (p. 27). Dette er D.'s »demonstration effect«. Det bliver således en sammenligning med andres forbrug (i samme miljø), som kommer til at inducere et forøget forbrug — »... The dissatisfaction with his consumption standard which an individual must undergo is a function of the ratio of his expenditures to those of people with the associates.« (p. 32).

På dette tidspunkt foretager D. så sit spring. Han fortsætter nemlig således: »Thus if C_i is the consumption expenditure of one individual and V_i is his utility index, we may write $V_i = V_i[C_i/\sum \alpha_{ij} C_j]$ where C_j is the consumption of the j th individual and α_{ij} is the weight applied by the i th consumer to the expenditure of the j th.« Dette ser særdeles tilforladeligt ud. Men der ligger noget af en tilsnigelse i disse få linjer. D. fortsætter nemlig med at indføre intertemporære valg for at få opsparingen - som er en afvejning mellem nutidigt og fremtidigt forbrug - med i billedet. V_i bliver da udvidet og man får - idet valget mellem nutidigt og fremtidigt forbrug analogt betragtes som først og fremmest et socialt valg -:

$$V_i = f_i(C_{i1}/R_i, \dots, C_{in}/R_i, A_{i1}/R_i, \dots, A_{in}/R_i).$$

hvor $R_i = \sum \alpha_{ij} C_j$, C_{ik} er individets forbrug i k 'te periode og » A_{ik} is the value of his assets in the k th period«. Dette bliver nu til et ordinært maximeringsproblem¹⁾, som løst giver de n determinerende ligninger:

$$C_{ij}/R_i = f(Y_{ij}/R_i, \dots, Y_{in}/R_i, A_i/R_i, r_1, r_2, \dots, r_n)$$

hvor Y_i er forventet indkomst, r 'erne rentesatser og A er »current assets«. Nu falder

¹⁾ Det analoge tilfælde uden nogen forudsætning om afhængighed i valghandlingskortene findes løst i detaljer hos Lawrence R. Klein, *The Keynesian Revolution*, MacMillan 1947, se »Technical Appendix«.

bomben: Antag at alle Y 'erne og A 'erne vokser proportionalt med en faktor (k). Det ses da straks, at hvis C_i også vokser med k , vil disse nye værdier af C_i være løsning til de determinerende ligninger; thi $R_i = \sum \alpha_{ij} C_j$ således at altså tæller og nævner hele vejen igennem vokser proportionalt. Hokus pokus: »It follows that in equilibrium, consumption is proportionate to income and the savings ratio is independent of the absolute level of income.« (p. 37).

Det er imidlertid åbenbart, at denne konklusion — som næsten synes uundgåelig i kraft af en særdeles besnærende fremstilling — følger af den lille forudsætning, der indsniges med relationen

$$V_i = V_i[C_i/\sum \alpha_{ij} C_j]$$

Denne uskyldighed hjælper godt. Thi om man i stedet — hvilket egentlig måtte synes nok så naturligt — havde sagt:

$$V_i = V_i[C_i, \sum \alpha_{ij} C_j]$$

hvilket igen blot vil sige, at man havde været lidt mindre rigoristisk og havde indskrænket sig til at sige, at nytten afhænger af ens eget forbrug og andres forbrug, så vil det være åbenbart, at man var kun nået frem til D.'s konklusion ved at indføre begrænsede forudsætninger — som måske straks ville have været mindre besnærende — om forbrugsfunktionens homogenitet. Teoriens statiske karakter indsnævrer naturligvis også gyldighedsområdet.

D.'s hovedkonklusion bliver, at den totale opsparings andel af indkomsten er uafhængig af totalindkomstens absolutte højde, og at den individuelle opsparingstilbøjelighed vil afhænge, ikke af indkomsten, men af indkomstens relative højde, dvs. nummeret i indkomstfordelingen. Det er en meget dygtigt opstillet hypotese. Men man reagerer uvilkårligt overfor forl.s. kategoriske afvisning af andre muligheder. (I kap. VII — »Conclusions« — er der tilløb til en indrømmelse: »Partly for reasons of exposition we have stated the case in a somewhat bald and uncompromising way.« (p. 112).

D. giver et smukt eksempel til efterfølgelse ved ikke blot at fremstille sin hypotese og anse den for tilstrækkelig underbygget ved

dens (større eller mindre) indtryk af plausibilitet. Kap. IV er et tilløb til verifikation. Den væsentligste (og mest overbevisende) støtte finder hypotesen i husholdningsregnskaber. Det påvises dernæst — med anvendelse af Kuznets historiske rækker — at opsparingen har udgjort en nogenlunde konstant andel af netto-nationalindkomsten i løbende priser, mens der er noget mere variation, om man beregner i faste priser. I alle tilfælde synes der ikke at være tale om nogen stigende trend på trods af en enorm stigning i realindkomsten. (Der er vist vendt op og ned på overskrifterne i tabellen side 55 for kolonnerne (3) og (6)). Dette stemmer ganske med D.'s hypotese. Det kunne måske imidlertid også forklares ud fra den almindelige hypotese om en stigende opsparing for stigende indkomst, idet der kunne henvises til en række faktorer, som har virket i den givne periode. Disse faktorer — indkomstfordelingens ændring, forskydning af befolkningen fra land til by, ændring i aldersfordelingen, virkningen af nye varer på markedet, etc. — tager D. nu op til systematisk behandling, og mener her at kunne vise, at de vil ikke være tilstrækkelig tungtvejende til at kunne forklare den konstante opsparings kvote. Det er velgørende at få — i hvert fald et forsøg på — en kvantificering af disse faktorer, som almindeligvis diskuteres abstrakt uden nogen angivelse af deres kvantitative vægt. At man kan være uenig med D.'s fortolkning af de statistiske data er en anden sag. Her skal som eksempel kun nævnes, at forf. mener at kunne afvise det argument, at nye produkter (især varige forbrugsgoder har været fremhævet) har givet forbruget en opadgående trendbevægelse. D. viser dette ved at sammenholde indkomsten pr. forbrugsenhed (i konstante priser), opsparingskvoten og den del af indkomsten, som anvendes til varige forbrugsgoder. D. argumenterer på grundlag heraf (tabel 4, p. 60), at op til tiåret 1909—18 udgjorde varige forbrugsgoder en fast andel af indkomsten på trods af en 50 % stigning i realindkomsten. Disse (nye) varige forbrugsgoder kan således ikke have påvirket opsparingen. Senere blev de varige forbrugsgoder mere vigtige, men hvis opsparingen var konstant på trods af stigende indkomst før 1909, ville den sand-

synligvis have fortsat med at være konstant selv om disse nye goder ikke havde optrådt. Dette er D.'s forklaring; men man kunne ud fra tabellen med lige så stor ret argumentere således: Op til århundredeskiftet stiger indkomsten, men vi har faktisk også en stigende opsparingskvote; derefter holder opsparingskvoten sig konstant, men vi går da også ind i den periode, hvor de nye goder kommer til at spille en rolle. Dette betyder, at vi måske har fået en stigende trend i forbrugsfunktionen, således at opsparingskvoten holdes konstant. — Det er ikke muligt alene på grundlag af D.'s materiale at afgøre, hvilken forklaring, der er rigtig. Spørgsmålet er stadig åbent og det er noget forhastet, når D. siger: »On balance then, trend factors cannot have had very much influence. We can conclude that our hypothesis is consistent with the data while the alternative is not.» (p. 68).

D.'s indsats er en dobbelt. Han bryder med forudsætningen om uafhængighed i valghandlingskortene, således som refereret ovenfor. Hans næste oprør er imod forudsætningen om reversibilitet. Til disse to ændringer i den gængse teori knytter han sine to hypoteser om forbrugsfunktionen: afhængigheden i det lange løb (omtalt ovenfor) og afhængigheden i det korte løb. Det sidst nævnte udvikles i kap. V — »Short-Run Fluctuations in Saving«. Kapitlet — som iøvrigt vil være kendt fra D.'s bidrag til Alvin H. Hansen festskriftet — har en indledning, som er »frit efter Haavelmo«. Teorien om behovene som sociale fænomener tages derefter op igen og indbygges i en teori om forbrugets reaktion overfor kortvarige svingninger i indkomsten. Kort udtrykt er ideen den, at på grund af de sociale bånd er forbruget uelastisk nedad. Når indkomsten falder vedligeholder man forbruget fra de tidligere gode år, hvorfor opsparingen — som er residualen — må gå ned. — Denne del af bogen forekommer mig den mest overbevisende. Her findes også empirisk materiale, som gør langt mere end blot illustrerer hypotesen. Hvad der findes synes alt at give D. ret: I det korte løb vil forbruget nok så meget være afhængigt af den standard, man har haft tidligere. Disse forsøg på at opretholde forbruget bevirker, at opsparingen — som er forskellen mellem den faktiske indkomst og

det faktiske forbrug — bliver afhængig af forholdet mellem nutidig indkomst og den største indkomst, man har haft tidligere.

Mod kapitlets slutning vover D. sig ud på dybere vand ved et forsøg på at opstille den præcise kvantitative sammenhæng. Han nævner selv, at anvendes den fundne relation på året 1947, fås en opsparingskvote på 4,1 % — den faktiske var 5,1 %. Dette resultat betegner D. som en succes (hvis 1947 kan betragtes som et normalt år). I betragtning af, at det er et skud, som går 20 % ved siden af, er det dog måske en begrænset form for succes. For 1948 gør Ragnar Benzelt¹⁾ opmærksom på, at mens D.'s relation giver 3,7 %, var den faktiske værdi 5,8 % — dvs. et udsving på 36 %. Der skal velvoksne middelfejl til at få et sådant udsving til at være tilfældigt. Og hvis samme middelfejl er stor nok til at optage sådanne udsving, så må resultatet siges at være uden praktisk interesse. — I betragtning af at D. kun ofrer et par sider på dette raffinement, kan man vel slutte, at han — klogeligt — ikke lægger alt for megen vægt på sit resultat.

I kap. VI antydes følgerne på andre områder af at opgave forudsætningen om uafhængighed i valgene. Der behandles dels velfærdsteori og dels tilfældet med nye produkter — the growth of demand.

Sidste kapitel summerer, men har i tilgift nogle morsomme bemærkninger om forbrugets bevægelse gennem en konjunkturbevægelse. — En bibliografi og et index slutter bogen.

D.'s bog vil forhåbentlig blive læst meget — pris og sideantal er til at overse. Den er inspirerende både ved de hypoteser, som fremsættes, ved den verifikation som foretages — og ved de modsigelser, som provokeres. Om disse modsigelser ville give sig mere positive udslag i konkrete undersøgelser, ville man måske nå frem til at kunne afgøre, hvor meget ret D. har. Man kan tvivle herom, men man kan ikke tvivle om, at man med denne bog har fået et stort bidrag til forståelse og udredning af forbrugsfunktionen.

Det træffer sig sådan, at D.'s centrale ideer

¹⁾ Anmeldelse af D. i *Økonomisk Tidsskrift*, 1950.

blev udviklet samtidig (og uafhængig) af Franco Modigliani (M.). Resultatet af M.'s undersøgelser er offentliggjort i 11. bind af *Studies in Income and Wealth*. M.'s udgangspunkt er dels de mange forudsigelser om depression i USA lige efter krigen og dels — som D. — en henvisning til den konstante opsparingskvote. M. konkluderer heraf, at der er noget i vejen med den almindelige teori (og statistiske teknik). Den teori, som M. derpå udvikler viser sig at komme meget nær til D.'s.

M.'s hovedindvending mod de hidtidige analyser af forbrugsfunktionen er, at man ved at sammenholde årlige værdier af indkomst og forbrug får relationer, som sammenblander to afgørende forskellige relationer — en relation, som består i det lange løb (som hos D. er »the long run« karakteriseret ved en stadig voksende realindkomst) samt en relation, som refererer sig til kortvarige svingninger i indkomsterne. Om en sådan skelnen gennemføres, viser det sig — ifølge M. — at forbruget (opsparingen) i relation til indkomsten med held kan fremstilles som den totale effekt (M. regner simpelthen med en sum) af disse to væsentlig forskellige relationer. Resultatet heraf er vigtigt. Det betyder nemlig, at man bliver advaret mod undersøgelser, som prætenderer at angive den generelle forbrugsfunktion, men i stedet — nemlig fordi talmaterialet er hentet fra en periode (mellemkrigsårene) med store svingninger i indkomsterne — er en sammenblanding af de to relationer med særlig vægt på korttidsrelationen. M. viser nu, hvorledes man statistisk kan gennemføre en sådan skelnen og prøver sin metode på både amerikansk, canadisk og svensk materiale. (Benyttelsen af det svenske materiale får en til at ønske lidt mere kritisk indstilling overfor selve grundmaterialet).

Den statistiske metode er traditionel korrelationsregning. Et forsøg på simultan estimate-ring af parametrene kan kun opfattes som en høflig hilsen til Cowles Commission — der er ikke lagt vægt på at gennemprøve disse metoder særlig grundigt.

Som D. finder M., at i det korte løb vil forbruget være stærkt afhængig af den tidligere (højere) indkomst. Den sociologiske baggrund herfor diskuteres mindre udførligt end hos D. Men til gengæld får man en meget

fængslende fremstilling af problemet om reversibilitet i økonomiske sammenhænge. Det antydes, at teorier om en trendbevægelse i virkeligheden dækker over asymmetri i relationerne. Det er åbenbart, at disse trendbevægelser i virkeligheden er af tvivlsom natur. Det forhold, at man i et år skriver 1925 og i et andet 1950 kan jo ikke i sig selv med fornuft tillægges betydning for de variable. Der må være noget »bagved«, som man »klarer« ved at indføre en trend (hvilket vil sige, at man får en formel overensstemmelse mellem de fra de opstillede relationer beregnede værdier og de faktiske tidsrækker). Det er utilfredsstillende og kan blive særlig farligt, når man vil extrapolere. M. har her fat i en meget vigtig ende af et nøgle, som man kan håbe vil blive vundet op så hurtigt som muligt. Det drejer sig om, at »... replacing a trend factor, whose value depends only on the passage of time and that can be extrapolated only mechanically, with one whose value depends on the actual performance of the economic system.« (p. 430).

Det må tilføjes, at M.'s afhandling er kun een af de 6 givne i bind 11 i den række *Studies in Income and Wealth*, som National Bureau har udsendt siden 1937. To afhandlinger — af Salomon Fabricant og Daniel Carson — behandler ændringer i arbejdskraftens fordeling på sektorer gennem de sidste 100—150 år. Det er undersøgelser, som man ikke kan værdsætte nok. Man tager så afgjort ikke fejl, om man siger, at de er standardundersøgelser, som lang tid fremover vil blive hovedkilden for alle lang-tids-undersøgelser over ændringer i arbejdskraftens fordeling på sektorer.

En afhandling af Nathan Koffsky og en af Hans Staehle behandler mulighederne for regionale indkomstsammenligninger, den første i ren empirisk form, den anden nok så meget koncentrerende om de bagved liggende teoretiske problemer. Staehle's synspunkter vil være kendte fra hans artikler i 30'erne i *Review of Economic Studies* og *Econometrica*.

Michael Sapir giver i en afhandling en oversigt og diskussion af de under krigen udarbejdede anslag over den første efterkrigstids sandsynlige forløb. Det er en meget let tilgængelig oversigt, som summerer godt. Det træffer sig sådan, at om end disse forudsigel-

ser slog fejl, så har de dog været særdeles nyttige. Deres betydning er ganske vist blevet en ganske anden end tilsigtet, idet de nu danner udgangspunkt for undersøgelser af hvilke fejlkilder, der findes i givne metoder. I det lange løb vil disse fejlslagne forudsigelser da kunne inspirere til store forbedringer af den herskende teori og metode. Modiglianis afhandling er et godt eksempel herpå.

P. Nørregård Rasmussen.

Stuart Chase: Samfundets anatomi. Forlaget Fremad. København 1950. 228 sider. Pris: 8,50 kr.

Bogens engelske titel »The Proper Study of Mankind« og især undertitlen »En indførelse i socialvidenskaberne« er langt bedre dækkende for dens indhold end den danske titel; den giver nemlig en mundsmag på, hvad socialvidenskab er.

Udgivelsen af bogen på dansk er sket på et prisværdigt initiativ fra Arbejdernes oplysningsforbunds side. Det er en bog, som de fleste skulle have forudsætninger for at forstå. Den er populær i ordets bedste forstand, og mange steder er den endogså meget inciterende at læse; men det er vel nok de sagligt svageste afsnit.

Bogen begynder med forord af Henning Friis, der på en udmærket måde karakteriserer amerikansk samfundsvidenskab og dens metoder. Han påpeger her en svaghed i bogen, idet den ikke omtaler den kombination af teoretisk og praktisk forskning, der er det nye træk i moderne amerikansk samfundsforskning.

I øvrigt påpeger han, i hvor langt højere grad denne forskning nyder offentlig støtte end i noget andet land, selv om denne støtte langt fra kan måle sig med den støtte, som de tekniske videnskaber og naturvidenskaberne nyder.

Han når hermed frem til en tesis, som også Chase lægger megen vægt på; socialvidenskaberne har slet ikke kunnet følge med naturvidenskabernes explosive udvikling, og derfor har man ikke på overbevisende måde kunnet løse de samfundsmæssige problemer, der er opstået som følge af teknikkens udvikling. Socialvidenskaberne må bringes til et sådant ud-